

GEOGRAFICKÝ ČASOPIS

49

1997

2

*Vladimír Székely**

GEOGRAFIA PRIEMYSLU NA SLOVENSKU V ROKOCH 1961-1995: MONITORING NAJVÝZNAMNEJŠÍCH SLOVENSKÝCH GEOGRAFICKÝCH PERIODICKÝCH A NEPERIODICKÝCH ČASOPISOV

Vladimír Székely: Industrial geography in Slovakia in the years 1991-1995: monitoring of the most important Slovak geographical periodic and non-periodic journals. Geografický časopis, 49, 1997, 2 tabs., 3 figs., 85 refs.

Study investigates the historical development of geography of industry in Slovakia in the years 1996-1995 by monitoring 12 excerpted most important Slovak geographical journals and using a selection of published contributions of in advance defined category. Statistical analysis based in number of detected contributions revealed significance of the individual research-educational centres of industry geography and established the order of most frequently publishing authors. Analysis of the contents made possible to express not only the differences in author's preference of single industrial branches and size of the researched spatial unit, but also regional differences in the contemporary situation of the geographical research of industry in Slovakia.

Key words: industrial geography in Slovakia, monitoring of excerpted journals, statistical analysis, analysis of the contents

ÚVOD

Vo svetovej geografickej literatúre sa pomerne často vyskytujú hodnotiace práce, ktoré prostredníctvom monitoringu publikovaných štúdií, ich cieľovo zameranou selekciou a následne obsahovou analýzou poukazujú na vývoj jednotlivých geografických disciplín, na evolúciu geografického myslenia spojenú s preferovaním alebo zanedbávaním niektorých z ich tematických okruhov, alebo sa pokúšajú výlučne na

* Geografický ústav SAV, Štefánikova 49, 814 73 Bratislava

báze početnosti publikovaných prác analyzovať vývojové krivky a stanoviť poradie autorov s najvýznamnejším vplyvom na rozvoj sledovanej vednej disciplíny (Mitchell a Smith 1985, Wheeler 1986, Strykiewicz 1987, Brunn 1995). Existujú tiež štúdie, ktoré sa monitoringom vedeckých a odborných časopisov, resp. citovanej literatúry snažia dopracovať ku korektným dátam ohľadne využitia cudzojazyčnej literatúry (Gade 1983), rozsahu používania kvantitatívnych metód (Slocum 1990), alebo vyjadrenia dynamických zmien vo využívaní terénnej práce za účelom dosiahnutia stanovených cieľov (Rundstrom a Kenzer 1989). Prezentovaný informatívny prehľad naznačuje, že najmä medzi americkými autormi je monitoring vedeckých a odborných tlačených médií rozsiahlo a rozmanito využívaný, pričom ako jedna z foriem získavania podkladových štatistických dát sa teší mimoriadnej obľube.

V tejto súvislosti musíme konštatovať, že v slovenskej geografickej literatúre prakticky neexistuje, resp. nie je nám známa práca, ktorá by kvantitatívne skúmala historický vývoj formovania sa niektorej zo základných vedných disciplín geografie na základe prehľadu publikovaných prác. Preto sa v predkladanej štúdii pokúšame vyplniť existujúcu medzeru s cieľom podať za pomoci využitia monitoringu excerpovaných najvýznamnejších slovenských geografických periodických a neperiodických časopisov aspoň čiastočný obraz o vývoji geografie priemyslu na Slovensku v období 1961-1995. Prvoradým cieľom predkladaného príspevku je hľadanie odpovedí na otázky, ktoré sú dôležité nielen z hľadiska poznania vývoja geografických disciplín, ale, s ohľadom na proklamovanú snahu o komplexné geografické poznávanie Slovenska, aj pri koncipovaní výskumných projektov, resp. tém diplomových prác (*pri ich koncipovaní sa ako samozrejmosť chápe zachovanie slobody vedeckého bádania - porušenie slobody direktívnou formou stanovenia výskumného zamerania by bolo jednoznačným krokom späť*). Otázky, ktoré si kladieme pri tomto výskume, sú orientované tak na určenie hlavných vedecko-výskumných centier geografie priemyslu na Slovensku, časového obdobia a zoznamu autorov, zásluhou ktorých preživala geografia priemyslu obdobia svojho rozkvetu, ako aj na vyjadrenie priestorových a odvetvovo-priemyselných aspektov záujmov autorov a úrovne "pokrytia" geografického bádania a poznania priemyslu na Slovensku.

POUŽITÁ METODOLÓGIA

Primárnym problémom, ktorý bolo treba vyriešiť, bol výber dostupného publikovaného materiálu. Dostupného zdôrazňujeme preto, lebo faktor dostupnosti sa rozhodujúcou mierou podieľal na konečnom rozhodnutí týkajúceho sa rozsahu materiálu, ktorý mal byť v ďalšej etape podrobený dôkladnému monitoringu. Keďže centrálna evidencia publikovaných geografických prác neexistuje, nebolo v našich silách zozbierať všetky príspevky, ktoré napísali autori pôsobiaci na Slovensku (napr. príspevky v rôznych zborníkoch z domácich vedeckých konferencií, resp. štúdie uverejnené v zahraničí). Problém sme vyriešili priklonením sa k reprezentatívnemu výberu najvýznamnejších slovenských geografických periodických a neperiodických časopisov (podľa neformálnej ankety realizovanej medzi slovenskými geografmi), pričom sme dbali o zachovanie priestorovej rovnomernosti vyjadrenej výberom časopisov zo všetkých vedecko-výskumných (najmä SAV - Bratislava) a výchovno-vzdelávacích centier (Univerzity s výukou geografie - Bratislava, Trnava, Nitra, Banská Bystrica, Prešov) na Slovensku. Monografiám z geografie priemyslu, ktoré neboli publikované v excerpovaných časopisoch, sa v príspevku zámerne bližšie nevenujeme. Znamená to, že prakticky bola z monitoringu vypustená mapová a textová časť Atlasu SR (In Mazúr 1980), kapitola "Geografia priemyslu" v monografii Slovensko - Lud, ktorú

napísal K. Ivanička (In Lukniš a Princ eds. 1974) a analýza teritoriálnych priemyselných útvarov Slovenska, ktorú napísal J. Mládek (1990).

Sekundárny problém spočíval v definovaní kategórie "geografia priemyslu na Slovensku" a vo výbere prác, ktoré je možné na základe prijatej definície a zavedených obmedzujúcich kritérií priradiť do tejto kategórie a následne podrobiť dôkladnejšej analýze. Keďže prácou K. Ivaničku (1961) sa prakticky začína nielen formovanie geografie priemyslu na Slovensku, ale aj študované obdobie, pre subjektívny výber prác sme využili práve jeho definíciu vtedy ešte mladej geografickej disciplíny : "... geografia priemyslu skúma špecifické črty, zákonitosti a procesy rozmiestnenia priemyselných odvetví a priemyselných rajónov. Je vedou o teritoriálnych komplexoch" (s. 23). O tom, čo by malo byť jej úlohou sa dočítame v Rezolúcii vedeckej konferencie o teoretických problémoch geografie (1963): "Úlohou geografie priemyslu je: a) štúdium lokalizácie priemyslu a podmienok industrializácie v slabo rozvinutých oblastiach. Štúdium pôsobenia priemyslu na štruktúru a vývoj oblasti, iných hospodárskych odvetví, obyvateľstvo, osídlenie a prírodné pomery, b) štúdium starých priemyselných oblastí, vykreslenie tendencií a perspektív a najracionálnejších smerov ich vývoja" (s. 225).

Všetky vybrané práce, ktoré boli publikované v excerpovaných časopisoch (širšie koncipované, predovšetkým humánno-geografické štúdie s hlavným dôrazom na geografiu priemyslu boli taktiež zaradené do sledovanej kategórie), prebehli obmedzujúcim dvojstupňovým kritériálnym hodnotením. Jeho cieľom bola špecifická registrácia prác kategórie "geografia priemyslu na Slovensku". Do konečného výberu sa zaradili len tie štúdie z geografie priemyslu, ktorých autori boli buď slovenskej národnosti, alebo dlhší čas pôsobili na Slovensku (F. Brabec) a zároveň predmet a objekt výskumu sa buď vzťahoval k územia Slovenska, alebo sa pohyboval v rovine teoreticko-metodologickej. Znamená to, že práce slovenských autorov analyzujúce priestorové diferenciáciu priemyslu na teritóriách za hranicami Slovenska (príklady máme najmä zo začiatku 60. rokov), ako aj práce z geografie priemyslu, ale od neslovenských autorov, neboli po aplikovanom monitoringu zahrnuté v kategórii "geografia priemyslu na Slovensku" a z ďalších analytických úvah boli vylúčené. Uvedeným postupom sme získali rozsahom nie konečný, ale s prihliadnutím na obmedzujúce podmienky korektný register prác z "geografie priemyslu na Slovensku". Jednotlivé práce z registra pre nás predstavovali prvky základného štatistického súboru, ktorý sme vzhľadom na stanovené ciele štúdie analyzovali na základe rozmanitých kritérií (napr. priezvisko autora, rok vydania práce, odvetvová a priestorová príslušnosť a iné).

PREHLAD EXCERPOVANÝCH ČASOPISOV

Monitoring "geografie priemyslu na Slovensku" sa prakticky realizoval na 12 periodických a neperiodických geografických časopisoch (v niektorých prípadoch vystupuje 1 časopis pod viacerými názvami), z ktorých 4 začali vychádzať až v 90. rokoch. Jednotlivé časopisy sú kvôli prehľadnosti zaradené do skupín. Každá skupina predstavuje sídlo, v ktorom sa nachádzajú veľmi diferencované možnosti pre výuku a výskum geografie, a to či už z pohľadu personálneho zloženia geografických pracovísk, alebo stavu materiálo-technickej vybavenosti. Uvedená skutočnosť sa následne odráža aj v publikačných možnostiach, a teda aj na množstve excerpovaných časopisov. Bratislavu preto reprezentujú 4 časopisy, Trnavu 1 časopis, Nitrú 3 časopisy, Banskú Bystricu 2 časopisy a Prešov taktiež 2 časopisy. V ďalšej časti uvádzame zoznam excerpovaných časopisov, na ktorých sa realizoval monitoring "geografie priemyslu na Slovensku".

V Bratislave existujú 2 centrá vedy, výskumu a výuky geografie na Slovensku, z ktorých každé vydáva svoje odborné časopisy. Jedným z nich je Geografický ústav SAV. Z jeho vydavateľskej činnosti sa medzi excerpované časopisy zaradili:

Geografický časopis

(vychádza od roku 1949 po súčasnosť),

Geographia Slovaca

(vychádza od roku 1992 po súčasnosť).

Druhým centrom je Prírodovedecká fakulta Univerzity Komenského a jej geografické katedry, ktoré či už v Slovenskom pedagogickom nakladateľstve alebo prostredníctvom Univerzity Komenského v Bratislave vydávali nasledujúce monitorované časopisy:

Acta Geologica et Geographica Universitatis Comenianae, Geographica

(vychádzali od roku 1959 do roku 1968),

Acta Geographica Universitatis Comenianae, Economico-Geographica

(vychádzali od roku 1968 do roku 1976),

Acta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Comenianae, Geographica

(vychádzali od roku 1977 po súčasnosť).

Prakticky ide o jeden a ten istý časopis, ktorý bol len v rokoch 1968-1976 rozšírený o samostatnú časopiseckú sekciu fyzickej geografie (nebola predmetom monitoringu).

Prehľad bratislavských monitorovaných geografických časopisov dopĺňa

Geografia,

ktorú od roku 1993 po súčasnosť vydáva súkromná firma Geoservis, Bratislava.

V minulých rokoch sa geografia vyučovala aj na Pedagogickej fakulte Univerzity Komenského, Bratislava so sídlom v Trnave. V období od roku 1970 po rok 1979 vychádzal v Slovenskom pedagogickom nakladateľstve

Zborník Geografia (Universitas Comeniana, Facultas Paedagogica Tyrnaviensis, Geografia, Trnava),

ktorého 7 čísel bolo vybraných na monitorovanie "geografie priemyslu na Slovensku".

V Nitre sa geografický výskum a vzdelávanie realizovali na Pedagogickej fakulte. Až do začiatku 90. rokov nemali nitrianski geografi svoj vlastný časopis. Svoje štúdie mali možnosť publikovať v

Zborníku Pedagogickej fakulty (Inštitútu) v Nitre, Prírodné vedy, resp. Spoločenské vedy.

Zborník začal vychádzať v roku 1961, pričom prvá práca z geografie priemyslu sa objavila v 12. čísle (rok 1967) a posledná v 24. čísle (rok 1976). Autorom oboch prác bol F. Brabec. Prelom v publikačných možnostiach pre nitrianskych geografov nastáva v roku 1992, kedy ambiciózná Katedra geografie Prírodovedeckej fakulty na Vysokej škole pedagogickej v Nitre začala vydávať

Geografické štúdie a

Geografické informácie.

Oba časopisy boli zaradené medzi excerpované a monitorované časopisy.

Možnosti geografického vzdelávania a relatívne obmedzeného a nepravidelného publikovania výsledkov geografického výskumu nachádzame aj na Pedagogickej fa-

kulte, resp. Fakulte prírodných vied Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Podobne ako v Nitre, aj v Banskej Bystrici vychádzal

Zborník Pedagogickej fakulty v Banskej Bystrici,

ktorého až 16. číslo (rok 1969) bolo venované geografii. Ďalšie monodisciplinárne, na geografiu orientované číslo, vyšlo až v roku 1976 pod názvom

Acta Facultatis Paedagogicae Banská Bystrica, Séria prírodovedecká, Geografia II.

Najväčšie možnosti pre prezentáciu dosiahnutých výsledkov ponúkali

Acta Facultatis Paedagogicae Banská Bystrica, Séria prírodovedecká, Prírodné vedy,

ktorých prvé číslo vyšlo v roku 1979 a zatiaľ posledné, 11. číslo, v roku 1991. Tlak na rozšírenie publikačnej činnosti viedol v **Banskej Bystrici** k založeniu (dúfajme) novej série

Geografické štúdie,

ktorých prvé číslo vyšlo v roku 1995. Všetky vyššie spomenuté časopisy boli exerceované a monitorované.

Najvýchodnejším centrom geografickej výuky a výskumu na Slovensku je Prešov a jeho Katedra geografie na Pedagogickej fakulte Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach. V období 1961-1995 mali geografi možnosť publikovať výsledky svojich výskumov v týchto časopisoch:

Zborník Pedagogickej fakulty v Prešove Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, Prírodné vedy

(vychádza od roku 1962 po súčasnosť, pričom posledné číslo z roku 1995 vyšlo pod novým názvom

Acta Facultatis Paedagogicae Universitatis Šafarikanae, Prírodné vedy (biológia - geografia)), a v časopise

Geografické práce

(monografie, ktoré vychádzajú nepravidelne od roku 1970 po rok 1978 (5 prác) - v roku 1996 je titul obnovený 6. prácou). Oba tituly, ktoré boli premetom cieleného monitoringu na registráciu prác zadefinovanej kategórie "geografia priemyslu na Slovensku", dopĺňajú zoznam excerptovaných časopisov.

DOSIAHNUTÉ VÝSLEDKY A ICH INTERPRETÁCIA

Na úvod k analýze dosiahnutých výsledkov je potrebné uviesť krátku poznámku: Všetky interpretačné tvrdenia treba vzťahovať výlučne k rozsahu excerptovaných časopisov. Znamená to, že subjektívne získané numerické hodnoty a čiastočná obsahová analýza zacytených príspevkov nám v žiadnom prípade nevyjadrujú publikačnú aktivitu slovenských geografov priemyslu "in finitum". Zároveň považujeme za potrebné zdôrazniť, že monitoring realizovaný iným autorom by potenciálne možným diferencovaným subjektívnym interpretovaním kľúčových termínov (napr. geografia priemyslu na Slovensku, priemyselný uzol, priemyselný región a iné) a následnej kategorizácie jednotlivých prác nemusel priniesť rovnaké výsledky. Domnievame sa však, že diferencie by boli minimálne.

A Celkový počet časopiseckých publikácií zaradených do kategórie "geografia priemyslu na Slovensku"

Podľa nášho subjektívneho hodnotenia bolo v období 1961-1995 publikovaných

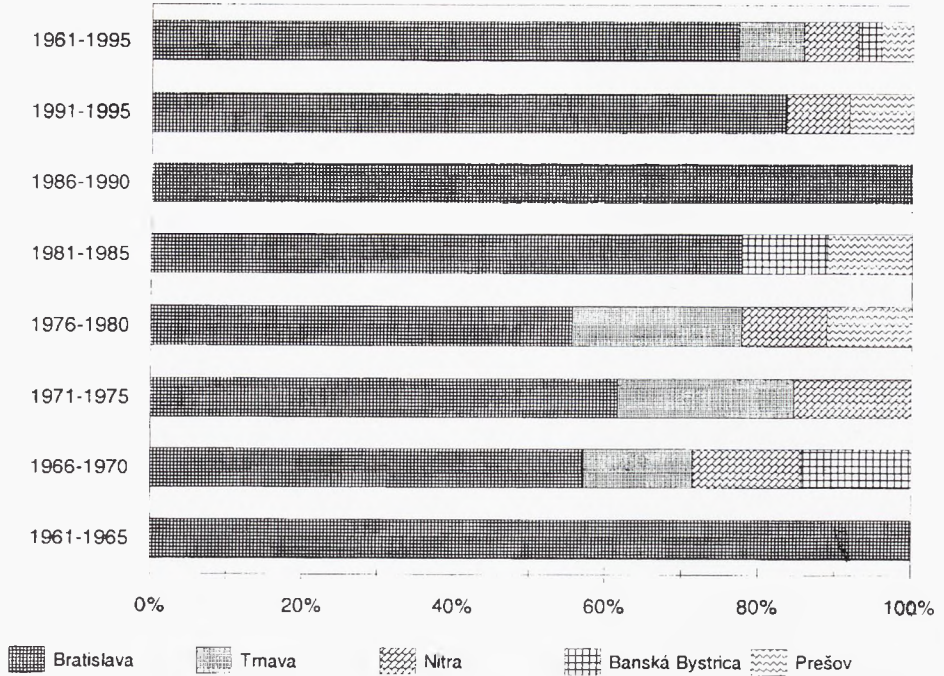
vo vyššie spomínaných 12 slovenských periodických a neperiodických geografických časopisoch 70 prác (z toho dve monografie - K. Ivanička 1961, J. Šišák 1978), ktoré spĺňali kritériá na zaradenie do kategórie "Geografia priemyslu na Slovensku" (ich zoznam pozri v použitej literatúre). Viac ako 3/4 všetkých prác (54) bolo publikovaných v bratislavských časopisoch (bližšie pozri tab. 1. a obr.1). Na druhom mieste je aj napriek časovo nekompatibilnej možnosti vydávania prác a počtu monitorovaných časopisov Trnava (6 prác). Postavenie jej vydobyla na prvý pohľad obdivuhodná publikačná aktivita J. Sabaku, ktorý je autorom všetkých prác. Rozvoj geografie priemyslu založený na aktivite len jednej osoby je typický aj pre Nitru. Od roku 1967 po rok 1976 bol tou osobou F. Brabec (4 práce). V súčasnom období ašpiruje na túto pozíciu A. Dubcová (1 práca), ktorej počiatky vedeckej aktivity sa viažu na Bratislavu. Najmenej prác z geografie priemyslu Slovenska sa objavilo v banskobystrických časopisoch (2 práce).

Určite zaujímavý je pohľad na dynamiku sledovaného publikačného procesu a participáciu jednotlivých centier výskumu a výuky geografie. Podľa realizovaného monitoringu sa najviac prác objavilo v obdobiach 1971-1975 a 1986-1990 (po 13 prác), pričom na rozdiel od prvej polovice 70. rokov, kedy bol rekordný súčet vytváraný Bratislavou, Trnavou a Nitrou, sa v druhej polovici 80. rokov na hodnote podieľala výlučne Bratislava. Aj keď nežiadúca koncentrácia publikačnej aktivity (úzko prepojenej s úrovňou edukačného procesu) do jedného centra, ktorá bola vyvolaná najmä organizačnými zmenami (zánik geografického pracoviska v Trnave a útlm činnosti v Nitre), je v ďalšom období aspoň čiastočne zmiernená, zostáva v súčasnosti Bratislava so svojimi vedecko-výskumnými a vzdelávacími pracoviskami "hnacím" centrom aplikácie progresívnych teoreticko-metodologických konceptov a dostupnosti nových poznatkov z geografie priemyslu.

Tab.1. Početnosť výskytu prác kategórie "geografia priemyslu na Slovensku" podľa časových období a jednotlivých centier výskumu a výuky geografie na Slovensku

	1961-1965	1966-1970	1971-1975	1976-1980	1981-1985	1986-1990	1991-1995	Spolu
Bratislava	7 (1 monografia)	4	8	5	7	13	10	54 (1 monografia)
Trnava		1	3	2				6
Nitra	0	1	2	1			1	5
Banská Bystrica		1		0	1	0	0	2
Prešov	0	0	0	1 (1 monografia)	1	0	1	3 (1 monografia)
Spolu	7 (1 monografia)	7	13	9 (1 monografia)	9	13	12	70 (2 monografie)

Zdroj: vlastný monitoring excerptovaných slovenských geografických periodických a neperiodických časopisov.

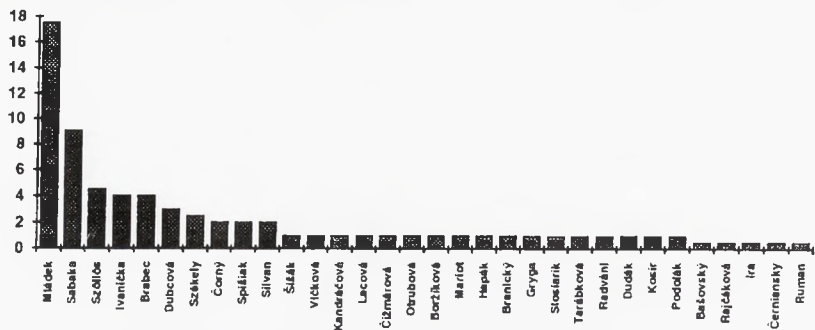
Obr. 1. Podiel jednotlivých geografických centier na produkcii príspevkov z geografie priemyslu v sledovaných periodických a neperiodických časopisoch: časové rozdelenie.

Zdroj: vlastný monitoring excerptovaných slovenských geografických periodických a neperiodických časopisov.

B Kvantitatívne hodnotenie publikačnej aktivity - poradie autorov

Za sledovaných 35 rokov publikovalo v excerptovaných časopisoch 32 autorov, z ktorých viac ako polovica (17 autorov) mala uverejnenú len jednu samostatnú prácu, resp. dve práce v spoluautorstve (P. Hapák a P. Podolák). Len v spoluautorstve publikovalo svoje práce 5 autorov, z ktorých O. Bašovský, E. Rajčáková a V. Ira sú v slovenskej geografickej obci známi svojou orientáciou na iné problémové okruhy. Spolu s nimi J. Čermiansky a J. Ruman uzatvárali ku koncu roka 1995 pomyselný "rebríček" geografov priemyslu (pozri obr. 2). Znamená to, že prakticky až 22 autorov (takmer 70 %) sa na celkovom množstve zachytených prác podieľalo len asi 28 %. Zvyšných 72 % prác napísalo 10 autorov, medzi ktorými výrazne dominuje J. Mládek (17,5 prác, t.j. 25 % z celkového počtu zachytených časopiseckých príspevkov). Jeho odborná profilácia a publikačná aktivita v sledovanom období ho právom radí na 1. miesto rebríčka slovenských geografov priemyslu. Všeobecne prijímané konštatovanie (prinajmenej medzi slovenskými geografmi) dokumentujú aj konkrétne dáta monitorovacieho výskumu. Na postavení J. Mládeka (roč. 1938) nemení nič ani skutočnosť, že prezentovaný rebríček autorov vôbec nič nehovorí o rozsahu (monografia je totožná s niekoľkostránkovým príspevkom), kvalite (inovačný alebo rutinný) a význame (citačný ohlas) jednotlivých príspevkov. Domnievame sa, že aj po akceptovaní takýchto relevantných kritérií hodnotenia jednotlivých prác, by postave-

nie J. Mládeka (na rozdiel od ostatných geografov priemyslu) zostalo nezmenené. Z autorov, ktorí sa umiestnili na prvých piatich miestach má príležitosť dosiahnuť a prípadne prekročiť Mládekovu publikačnú aktivitu už len relatívne mladý J. Szöllös (roč.1965). Ostatní sú buď starší, a/alebo preferujú prácu za hranicami geografie priemyslu (K. Ivanička, F. Brabec) alebo už nie sú medzi živými (J. Sabaka).

Obr. 2. Poradie autorov podľa počtu publikovaných príspevkov z geografie priemyslu v sledovaných periodických a neperiodických časopisoch, 1961-1995.

Zdroj: vlastný monitoring excerptovaných slovenských geografických periodických a neperiodických časopisov.

Prepracovanie sa J. Szöllösa do poprednej päťice najčastejšie publikujúcich autorov o problematike vlastnej geografii priemyslu je potrebné vidieť v širších súvislostiach. Jeho publikačná aktivita úzko súvisí na jednej strane s intenzívnou prípravou kandidátskej dizertačnej práce, na druhej strane s nie menej významným reformovaným pohľadom na výber kritérií hodnotenia efektívnosti práce tvorivých (vedeckých, odborných) pracovníkov. V porovnaní so 60. - 80. rokmi registrujeme od začiatku 90. rokov dôraz predovšetkým na množstvo, kvantitu publikovaných prác (jeho prejavom je okrem iného aj vznik nových geografických periodických a neperiodických časopisov = rozšírené možnosti publikovania), ktoré vedie k zvýšenej publikačnej aktivite väčšiny tvorivých pracovníkov. Publikuje sa doma i v zahraničí, pričom práce uverejnené v zahraničí sú vyššie hodnotené. Preto je opodstatnená snaha umiestňovať výsledky vedeckých štúdií za hranicami Slovenska. Je zrejmé, že vekovo starší pracovníci, ktorí majú vybudované osobné kontakty so svojimi zahraničnými kolegami, budú mať v porovnaní s nastupujúcou generáciou tvorivých pracovníkov pravdepodobne väčšiu šancu umiestniť niektorý zo svojich príspevkov v zahraničných periodikách, resp. v zborníkoch z medzinárodných konferencií. Z toho dôvodu je pokles výskytu prác (a to nielen z geografie priemyslu) starších a odborne erudovanejších autorov (máme na mysli najmä J. Mládeka) v slovenských geografických periodických a neperiodických časopisoch prirodzený.

Pionierom modernej slovenskej geografie priemyslu je nesporne K. Ivanička, čo potvrdzuje aj monitoring časopiseckej publikačnej aktivity slovenských autorov v jednotlivých 5 ročných obdobiach. V prvej polovici 60. rokov publikoval najčastejšie príspevky z geografie priemyslu práve K. Ivanička (3 práce, z toho 1 monografia). V druhej polovici 60. rokov, kedy K. Ivanička rozširuje a zároveň upriamuje svoje bádateľské záujmy na regionálne analýzy, je vystriedaný J. Sabakom (3 práce). Koncom 60. a začiatkom 70. rokov začína uverejňovať svoje prvé časopisecké práce z geografie priemyslu J. Mládek. Jeho publikačná aktivita, ako aj priama cesta k samo-

formovaniu sa na experta v geografii priemyslu, sú obdivuhodné. J. Mládek si od začiatku 70. rokov počas 20-ročného obdobia zachováva vedúce postavenie z hľadiska počtu publikovaných prác v excerpovaných a monitovaných časopisoch (v jednotlivých 5-ročných obdobiach = 4 + 2 + 4,5 + 3 = spolu 13,5 prác). V prvej polovici 90. rokov presúva J. Mládek časť svojho vedeckého záujmu na demogeografiu, čo pri simultánnom pôsobení vyššie spomínaných dôvodov je pravdepodobnou príčinou jeho vystriedania sa na vedúcej pozícii s J. Szöllösom (3,5 prác).

C Obsahová analýza: aplikácia teritoriálnych jednotiek priemyselnej regionalizácie a odvetvovej štruktúry priemyslu

Hlavným cieľom obsahovej analýzy býva spravidla generalizácia a charakteristika vedecko-výskumného zamerania na báze priradenia vyselektovaných príspevkov do vopred vytvorenej klasifikačnej štruktúry. Aby sme určili hlavné výskumné zamerania v geografii priemyslu na Slovensku, vytvorili sme klasifikačnú štruktúru s použitím dvoch rozlišovacích znakov: odvetvovej štruktúry priemyslu a hierarchických jednotiek priemyselnej regionalizácie (tab. 2). Podľa tejto klasifikácie vieme určiť tak autorské preferencie z hľadiska veľkosti skúmanej priestorovej jednotky a výberu niektorého z priemyselných odvetví, ako aj súčasný, výlučne kvantitatívny stav ich rozpracovanosti v kontexte skúmanej geografickej disciplíny. Je zřejmé, že použitím iných rozlišovacích znakov (napr. využitie jednotlivých vedecko-výskumných metód alebo zoznam použitej literatúry) by sme získali iný interpretačný pohľad na geografiu priemyslu na Slovensku.

Z 18 priemyselných odvetví, na ktoré sa priemysel Slovenska organizačne členil v dobe vzniku väčšiny prác, nevenovali slovenskí autori píšuci v najvýznamnejších slovenských geografických periodických a neperiodických časopisoch samostatnú pozornosť až 8 priemyselným odvetviám: hutníctvo neželezných kovov, elektrotechnický a kovospracujúci priemysel, priemysel papiera a celulózy, priemysel skla, keramiky a porcelánu, kožiarsky a obuvnícky priemysel, polygrafický priemysel, mraziarenský, žriedlový a tabakový priemysel, ostatná priemyselná výroba. Tieto odvetvia boli študované len ako súčasť štruktúry priemyslu na rôznych hierarchických úrovniach. Na druhej strane, najväčšiu pozornosť z jednotlivých priemyselných odvetví pútal priemysel potravín a pochutín (J. Tarábková 1963, J. Sabaka 1970a, 1970b, V. Kandráčová 1985, V. Vlčková 1988) spolu s energetickým priemyslom (M. Branický 1964, J. Szöllös 1989, 1993, 1994, 1995) a priemyslom stavebných hmôt (F. Brabec 1967, 1972, A. Dudák 1976, J. Sišák 1978), pričom najpočetnejšia skupina prác teoreticko-metodologického charakteru sa dotýkala energetického priemyslu (J. Szöllös 1989, 1995). Pri tejto príležitosti musíme konštatovať, že z celkového počtu 70 zachytených príspevkov kategórie "geografia priemyslu na Slovensku" malo teoreticko-metodologický charakter len 10 prác (14,3 %). Popri spomínanom J. Szöllösovi (1989, 1995) a J. Sabakovi (1970a), ktorí na základy geografie priemyslu nazerali cez vybrané priemyselné odvetvie, sa ostatní autori venujú všeobecným teoreticko-metodologickým problémom skúmanej vednej disciplíny (M. Čorný 1963, F. Brabec 1973, 1976, J. Mládek 1981, J. Sabaka 1984, P. Spišiak 1987, 1990).

V ostatných prácach dominovala faktografická zložka obsahu založená na zbere, analýze a interpretácii prvotných (priamo z terénu) a druhotných štatistických dát (centrálne evidované štatistické údaje). Aj tieto práce boli na účely detailnej analýzy štrukturované na báze aplikácie vyššie spomínaných rozlišovacích znakov a priradené k niektorej z teritoriálnych jednotiek priemyselnej regionalizácie, ktoré do slovenskej geografie priemyslu zaviedol a teoreticky rozpracoval J. Mládek (1981).

Tab. 2. Klasifikácia zachytených príspevkov kategórie "geografia priemyslu na Slovensku"

Odvetvie priemyslu	Jednotky priemyselnej regionalizácie							Teoreticko- metodologické problémy	Spolu
	Priemyselný závod, priemyselná zóna	Priemyselné centrum (lokalita)	Priemyselný uzol	Priemyselný región	Priemyselný makroregión	Slovensko	Slovensko v rámci širšieho priestoru		
Priemysel palív + Energetický priemysel				2	1			2	5
Hutníctvo železa	1								1
Chemický a gumársky priemysel	1					1			2
Strojársky priemysel	2			1					3
Priemysel stavebných látok					2	2			4
Drevospracujúci priemysel						1			1
Textilný priemysel + Konfekčný priemysel				1					1
Priemysel potravín a pochutín				1		2	1	1	5
Priemysel všeobecne		2	2	17	3	16	1	7	48
Spolu	4	2	2	22	6	22	2	10	70

O najnižšej jednotke priemyselnej regionalizácie, priemyselnom závode, máme k dispozícii práce J. Sabaku (1972, 1975, 1976, 1978), ktorý ako jediný autor na Slovensku sa špecializoval na túto oblasť geografie priemyslu a publikoval obsiahle materiály o závode TOS Trenčín, o Gumárňach 1. mája v Púchove, o Drôtovní Hlohovec a o ZVL v Kysuckom Novom Meste. Autor, ktorý do súčasnosti nenašiel na Slovensku pokračovateľov, sa šablónovite opieral o prebraté teoreticko-metodologické "know-how" (analýza historického vývoja, rozbor výrobného programu, dodávok surovín a materiálov, dopravnej polohy, spotreby elektrickej energie, vody, stupňa znečistenia geografického prostredia, rozbor priemyselných plôch závodu a náčrt perspektívneho vývoja) českého geografa Střidu, ktoré aplikoval na všetky analyzované priemyselné závody. Svoje bohaté skúsenosti zúročil v teoreticko-metodologickej práci (J. Sabaka 1984), ktorou si dodatočne stavia kostru ku svojim predchádzajúcim štúdiám a podáva svoju predstavu o spôsobe geografickej analýzy priemyselného závodu.

Geografickej analýze niektorého z priemyselných odvetví Slovenska nebola na hierarchickej úrovni priemyselného centra, resp. priemyselného uzla venovaná žiadna pozornosť. Tieto teritoriálne jednotky priemyselnej regionalizácie boli vzhľadom na praktické priemyselných lokácií (disperzia prevádzok jedného odvetvia) a časovo-priestorovo náročnejší charakter adekvátneho výskumu (pri získavaní faktografických podkladov je nevyhnutný dôraz na prácu v teréne, ktorá spočíva najmä v návšteve priemyselných prevádzok a kontaktovania sa s predstaviteľmi top managementu, rovnaký ako v prípade priemyselného závodu, pričom ide o podstatne rozsiahlejší súbor detailne skúmaných jednotiek priemyslu) mimo pozornosti geografov.

Spojenie práce v teréne s analýzou centrálne evidovaných štatistických dát o priemyselných prevádzkach na Slovensku umožňovalo štúdium na úrovni priemyselného regiónu. Za sledované obdobie registrujeme 5 prác, ktoré sa orientovali predovšetkým na energetický priemysel Hornej Nitry (J. Szöllös 1993, 1994), charakteristiku textilného a konfekčného priemyslu, ako aj strojárkeho priemyslu na strednom Považí (J. Mládek 1973, 1993). S prvou prácou, ktorá sa dotýkala priemyslu potravín a pochutín a bola priestorovo viazaná na územie veľkosťou identické priemyselnému regiónu, sa stretávame u J. Tarábkovej (1963). Pozornosť si zaslúžia aj roky publikovania jednotlivých prác. Ak si odmyslíme oneskorene publikovanú prácu J. Mládeka (1993) o strojárskom priemysle, ktorá je výsledkom rozsiahleho autorovho výskumu o priemyselných štruktúrach stredného Považia z konca 60. a začiatku 70. rokov a z objektívnych príčin nemohla byť skôr publikovaná, evidujeme generlačný, až 20-ročný časový hiat medzi odvetvovo orientovanými prácami J. Mládeka a J. Szöllösa na hierarchickej úrovni priemyselného regiónu.

Územiu, ktoré na Slovensku svojou veľkosťou približne zodpovedá vymedzeným priemyselným makroregiónom (J. Mládek 1990) sa pri analýze len jedného priemyselného odvetvia venovali dvaja autori. M. Branický (1964) hodnotí na administratívnej jednotke bývalého Východoslovenského kraja podmienky pre lokalizáciu atómových elektrární. F. Brabec prezentuje vo svojich kvalitných prácach založených na dôkladnom terénnom výskume výsledky bádání geografie priemyslu stavebných hmôt, a to či už na území bývalého Západoslovenského kraja (F. Brabec 1967), alebo na slovensko-maďarskom pohraničí (F. Brabec 1972).

Najväčšiu pozornosť pri štúdiu niektorého z priemyselných odvetví upriamili autori na celoslovenskú mierku (6 prác), ktorá im umožnila naplno využiť dostupnosť centrálne evidovaných, geograficky relevantných štatistických dát o jednotlivých priemyselných prevádzkach (závodoch) predovšetkým z podnikových riaditeľstiev. Prvá a zároveň aj posledná zachytená práca realizovaného monitoringu charakterizuje

je na úrovni Slovenska priemysel potravín a pochutín (J. Sabaka 1970b, V. Kandráčová 1985). Dve práce (z nich 1 monografia) taktiež charakterizujú jedno z pododvetví priemyslu stavebných hmôt, magnezitový priemysel (A. Dudák 1976, J. Šišák 1978). Skupinu odvetvovo-priemyselne zameraných prác realizovaných na republikovej úrovni dopĺňajú práce, ktoré hodnotia vývoj a lokačné faktory chemického priemyslu (B. Gryga 1972) a drevospracujúceho priemyslu (E. Otrubová 1975). Hierarchickej úrovni vyššej ako je Slovensko sa pri priemysle potravín a pochutín venuje len V. Vlčková 1988, ktorá skúma postavenie bývalého Česko-Slovenska v RVHP a v medzinárodnej delbe práce z hľadiska obchodu s vybranými potravinárskymi komoditami.

Z celkového počtu 22 teoreticko-metodologických ako aj faktografických prác, ktoré sa venujú niektorému z odvetví priemyslu a boli zachytené v excerpovaných časopisoch v sledovanom časovom období, bola takmer polovica prác (10 prác) publikovaná v rokoch 1971-1980. V ďalšom desaťročí nastáva na danej hierarchickej úrovni po období rozkvetu výrazný pokles záujmu o geografickú analýzu jednotlivých priemyselných odvetví. Publikované boli len 3 práce, z toho dve orientované na priemysel potravín a pochutín (V. Kandráčová 1985, ktorá svojou prácou ukončuje najdlhšiu absenciu pertraktovaných prác so začiatkom v roku 1978 a V. Vlčková 1988). Paradoxom je, že práve na konci tohto depresívneho desaťročia začína s rozpracovávaním problematiky energetického priemyslu mladý autor J. Szóllós (1989), ktorý sa v priebehu ďalších rokov vyprofiluje, a to nielen počtom publikovaných príspevkov, na uznávaného odborníka pre výskum energetiky v geografii. V súčasnosti je J. Szóllós prakticky jediným autorom - geografom - na Slovensku, ktorý sa cielavedomejšie venuje problematike jedného z odvetví priemyslu Slovenska (J. Szóllós 1989, 1993, 1994, 1995). Len vďaka nemu nemusíme skonštatovať prechodné ukončenie záujmu o geografické spracovanie vybraného odvetvia, resp. pododvetvia priemyslu.

Priemysel všeobecne, t.j. pri teoreticko-metodologických prácach všeobecnej zákonitosti a kritériá rozmiestnenia priemyslu, pri faktografických prácach analýza všetkých prítomných priemyselných odvetví vo vymedzenej priestorovej jednotke, pútal najväčšiu pozornosť autorov. Viac ako 2/3 z celkového počtu 70 zachytených prác (48 prác) sa zaoberalo priemyslom všeobecne (pre obmedzenosť priestoru nie je možný podrobnejší rozbor prác). Z nich len nepatrnéj časti (7 prác) sme priradili charakter teoreticko-metodologický (M. Čorný 1963, F. Brabec 1973, 1976, J. Mládek 1981, J. Sabaka 1984 a P. Spišiak 1987, 1990), pričom J. Mládekova práca sa nám stala bázou na realizáciu obsahovej analýzy zachytených príspevkov kategórie "geografia priemyslu na Slovensku".

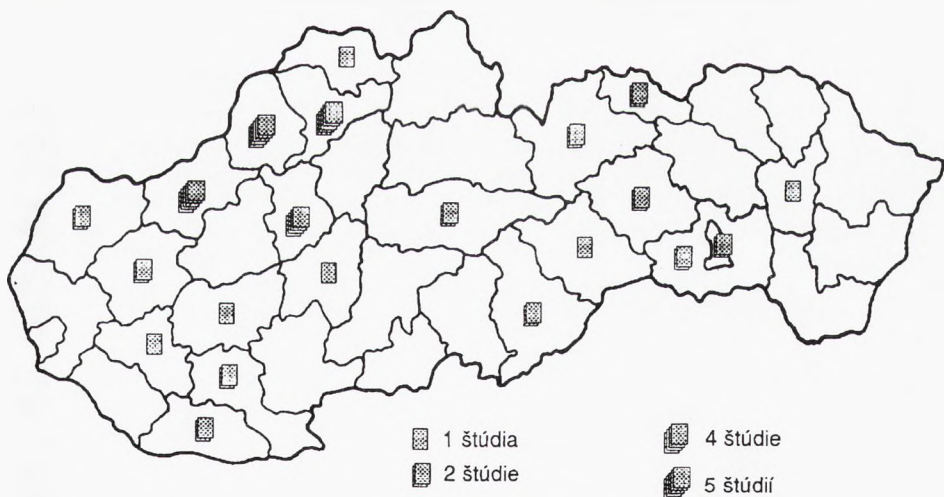
S geografickou analýzou priemyslu na územiach veľkosťou približujúcou sa priemyselnému regiónu sa stretávame v 17 faktografických prácach (K. Ivanička 1961, 1962, M. Čorný 1964, J. Sabaka 1968, J. Slosiarik 1973, J. Mládek 1968, 1975, 1979, 1982, 1990, J. Mládek, A. Dubcová 1983, K. Rusková (Čižmárová), 1983, A. Dubcová 1984, P. Hapák, V. Székely 1989, P. Podolák, V. Székely 1990, O. Bašovský, E. Rajčáková 1993, V. Ira, J. Szóllós 1994), z ktorých mnohé upúťali inovatívnym prístupom k dosiahnutiu stanovených cieľov a aplikáciou netradičných metodických postupov. Podobné tvrdenie sa vzťahuje aj k 16 prácam, ktoré skúmali priemysel v celoslovenskej mierke (K. Ivanička 1964, 1970, J. Mládek 1972a, 1972b, 1980, 1984a, 1984b, 1986, 1991, 1995, J. Silvan 1976, A. Dubcová, J. Černiansky, 1987, J. Mládek, J. Ruman 1987, J. Mládek, P. Hapák 1988, P. Mariot 1988, P. Podolák, V. Székely 1993). Z nich najmä štúdie J. Mládeka podstatne obohatili teoreticko-metodologický aparát slovenskej geografie priemyslu a významnou mie-

rou prispeli k výchove nových odborníkov (napr. A. Dubcovej).

Podstatne menší podiel faktografických prác so všeobecnou orientáciou na priemysel sa realizoval na úrovni priemyselného centra (J. Silvan 1975, A. Lacová 1991), priemyselného uzla (J. Sabaka 1974, E. Boržíková 1987), priemyselného makroregiónu (J. Kosír 1969, V. Székely 1993, A. Dubcová 1994) a na území, ktorého Slovensko bolo len súčasťou (P. Radváni 1976). Aj tieto práce sú však súčasťou komplexného geografického poznávania slovenského priemyslu.

D Priestorová analýza: kvantitatívna úroveň publicity nižších hierarchických jednotiek priemyselnej regionalizácie

Pri stanovovaní si priestorového priemetu výskumných projektov z geografie priemyslu je dôležité získať informáciu o stave rozpracovanosti a poznania jednotlivých územných celkov. Informácia je pre potenciálnych autorov významná z dvoch hľadísk: 1. umožňuje im zmapovať "terra incognita", teda územia, na ktorých je možné začať s detailným pionierskym výskumom, 2. umožňuje im špecifikovať územia s najväčšou publicitou, s najväčším rozsahom dostupných informácií umožňujúcich, okrem iného, realizáciu časovo-komparatívnych štúdií. Z toho dôvodu sme monitoring excerptovaných časopisov orientovali aj na zistenie priestorovej diferenciácie pokrytia územia Slovenska prácami z geografie priemyslu. Vopred sme pre absenciu detailnosti vylúčili práce, ktoré analyzovali priemysel na územiach veľkou prakticky identických s priemyselnými makroregiónmi (bývalé kraje, zoskupenie viacerých bývalých okresov, resp. prihraničný pás) a väčších (Slovensko a Slovensko ako súčasť väčšieho priestoru). Pretože autori vo väčšine prípadov preferovali vymedzovanie študovaného územia využitím hraníc administratívnych jednotiek, rozhodli sme sa zvoliť si pre vyjadrenie pokrytia územia Slovenska priemyselno-geografickými štúdiami za základnú priestorovú jednotku bývalý okres, ktorý sa veľkosťou približuje jednej z nižších hierarchických jednotiek priemyselnej

Obr. 3. Publicita nižších hierarchických jednotiek priemyselnej regionalizácie (prevádzka, centrum, uzol, región) v rokoch 1961-1995.

Zdroj: vlastný monitoring excerptovaných slovenských geografických periodických a neperiodických časopisov.

regionalizácie - priemyselnému uzlu. Priestorový rozmer zachytených príspevkov z geografie priemyslu na Slovensku (len na hierarchickej úrovni prevádzky, centra, uzla a regiónu) sme transformovali a následne vyjadrili pomocou adekvátnej, resp. rozsahom prevládajúcej administratívnej jednotky - bývalým okresom. Výsledky sú prezentované na obr. 3.

Na základe monitoringu excerptovaných časopisov konštatujeme, že z 38 bývalých okresov Slovenskej republiky nevenovali autori pozornosť geografickým aspektom rozmiestnenia priemyslu na úrovni spomínaných hierarchických jednotiek priemyselnej regionalizácie až v 16 okresoch (BA, BH, DS, LV, ZV, VK, LC, MT, DK, LM, SV, BJ, HN, PO, MI, TV), ďalšie 3 okresy (NR, CA, VT) sa spomínajú len pri analýze priemyselného centra (Nitra, Vranov) alebo dokonca len pri analýze priemyselnej prevádzky (ZVL Kysucké Nové Mesto v okrese Čadca). Vzhľadom na vyššie prezentovanú koncentráciu priemyselno-geografického bádania do Bratislavy prekvapuje predovšetkým absencia faktograficky orientovaného výskumu najväčšieho priemyselného centra Slovenska - Bratislavy a jej bezprostredného zázemia. Bez adekvátnej pozornosti zostali aj vysoko priemyselné okresy, ako MT, DK alebo LM. Podobný osud je charakteristický aj pre okresy, ktoré v čase vzniku väčšiny prác a deklarovaných možností transhraničnej spolupráce v období budovania socializmu susedili s bývalým Sovietskym zväzom (HN, MI, TV).

Najväčšiu publicitu za sledované obdobie získali okresy Stredného Považia - ZA, PX a TN, ktoré sú ako jeden priemyselný región 4-krát analyzované v štúdiách J. Mládeka (1968, 1973, 1975, 1993). Okrem toho, J. Sabaku (1974) skúma rozmiestnenie priemyslu v explicitne vymedzenom okrese ZA, ale aj lokačné faktory, priestorové väzby a vplyv na krajinu pri podnikoch TOS Trenčín - okres TN (J. Sabaka 1972) a Gumárne 1. mája Púchov - okres PX (J. Sabaka 1975). Uplatnením vylučovacieho kritéria pre vyššie hierarchické jednotky priemyselnej regionalizácie sa ukázalo, že po okresoch Stredného Považia sa venovala najväčšia pozornosť okresu PD, ktorý vystupuje 4-krát ako nie jednoznačne zadefinovaný a vymedzený región Hornej Nitry (K. Ivanička 1961, J. Szöllös 1993, 1994, V. Ira, J. Szöllös 1994).

ZÁVER

Aj keď geografia priemyslu patrí na Slovensku medzi relatívne mladé vedné disciplíny, domnievame sa, že popri poznaní súčasného stavu jej rozpracovanosti je rovnako užitočné aj poznanie jej krátkej histórie. Predkladaný príspevok sa o to pokúša. Zvolili sme si metódu monitoringu excerptovaných geografických časopisov a následnej selekcie publikovaných príspevkov do vopred zadefinovanej kategórie "geografia priemyslu na Slovensku". Na vybraných príspevkoch sme aplikovali štatistickú a obsahovú analýzu. Dosiahnuté výsledky nás oprávňujú predpokladať, že zvolená metodika by mohla byť úspešne použitá aj pri mapovaní súčasného stavu a historického vývoja ostatných geografických disciplín.

Na záver by som rád vyslovil podakovanie za pomoc pri uľahčení prístupu k excerptovaným časopisom pani E. Konečnej z Geografického ústavu SAV, dr. H. Kramárekovej a dr. A. Dubcovej z Nitry, prof. J. Mazúrekovi a dr. A. Gajdošovi z Banskej Bystrice, doc. E. Michaeli a dr. V. Kandráčovej z Prešova. Ich pomoc umožnila prekonať množstvo drobných problémov, ktoré stáli na ceste za dosiahnutím cieľa. Všetkým aj touto formou úprimne ďakujem.

Príspevok bol vypracovaný v rámci riešenia projektu č. 2/4067/97, za podpory Slovenskej grantovej agentúry VEGA.

LITERATÚRA

I. Metodická literatúra

- BRUNN, S. D. (1995). Geography's research performance based on Annals manuscripts, 1987-1993. *The Professional Geographer*, 47, 204-215.
- GADE, D. W. (1983). Foreign languages and American geography. *The Professional Geographer*, 35, 261-266.
- MITCHELL, L. S., SMITH, R.V. (1985). Recreational geography: inventory and prospect. *The Professional Geographer*, 37, 6-14.
- OČOVSKÝ, Š. (1993). Humánno-geografický výskum na Geografickom ústave SAV. *Geografický časopis*, 45, 335-345.
- Rezolúcia vedeckej konferencie o teoretických problémoch geografie (1963). *Acta Geologica et Geographica Universitatis Comenianae, Geographica*, 3, 223-229.
- RUNDSTROM, R. A., KENZER, M. S. (1989). The decline of fieldwork in human geography. *The Professional Geographer*, 41, 294-303.
- SLOCUM, T. A. (1990). The use of the quantitative methods in major geographical journals, 1956-1986. *The Professional Geographer*, 42, 84-94.
- STRYJAKIEWICZ, T. (1987). Kierunki badawcze geografii przemyslu w Polsce w latach 1945-1980. In: Ziolo, Z., ed. *Geografia przemyslu w akademickim ksztalceniu nauczycieli*. Kraków (Wydawnictwo naukowe WSP), pp. 22-45.
- STRYJAKIEWICZ, T. (1992). Ewolucja koncepcji badawczych geografii przemyslu w Polsce. In: Chojnicki, Z., Czyż, T., eds. *Współczesne problemy geografii społeczno-ekonomicznej Polski. Seria Geografia*, 55. Poznań (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza), pp. 163-172.
- WHEELER, J. O. (1986). Notes on the rise of the area studies tradition in U.S. geography, 1910-1929. *The Professional Geographer*, 38, 53-61.

II. Literatúra ku geografii priemyslu Slovenska**II.A Monografie**

- IVANIČKA, K. (1961). *Geografia priemyslu Hornej Nitry*. Acta Geologica et Geographica Universitatis Comenianae, Geographica, 2. Bratislava (SPN).
- IVANIČKA, K. (1974): Geografia priemyslu. In Lukniš, M., Princ, J., eds. *Slovensko - Lud*, 1. Bratislava (Obzor), pp. 9-74.
- MAZÚR, E., ed. (1980). *Atlas Slovenskej socialistickej republiky*. Bratislava (SAV a SÚGK).
- MLÁDEK, J. (1990). *Teritoriálne priemyselné útvary Slovenska*. Bratislava (Univerzita Komenského).
- ŠIŠÁK, J. (1978). *Geografia magnezitového priemyslu Slovenska*. Geografické práce, 5. Bratislava (SPN).

II.B Časopisecké štúdie

- BAŠOVSKÝ, O., RAJČÁKOVÁ, E. (1993). Vývoj a súčasný stav priemyselnej štruktúry okresov Rimavská Sobota a Rožňava. *Acta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Comenianae, Geographica*, 32, 241-253.
- BORŽÍKOVÁ, E. (1987). Rozvoj domáckej výroby a remesiel v 18. a 19. storočí v okrese Rimavská Sobota. *Acta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Comenianae, Geographica*, 26, 183-193.
- BRABEC, F. (1967). Geografické rozmiestnenie výroby stavebných hmôt v Západoslovenskom kraji. *Zbornik Pedagogickej fakulty v Nitre, Prírodné vedy*, 12, 111-123.
- BRABEC, F. (1972). Geografická lokalizácia priemyslu v pohraničnej oblasti (Na príklade geografickej lokalizácie priemyslu stavebných hmôt v pohraničnej oblasti slovensko-maďarskej). *Zbornik Pedagogickej fakulty v Nitre, Prírodné vedy*, 22, 243-262.

- BRABEC, F. (1973). Postavenie a význam lokalizačného faktoru ako prvku vo výuke ekonomickej geografie. *Zborník Pedagogickej fakulty v Nitre, Spoločenské vedy*, 21, 143-164.
- BRABEC, F. (1976). Modely základných vzťahov suroviny ako lokalizačného faktora pri geografickej lokalizácii priemyselného podniku. *Zborník Pedagogickej fakulty v Nitre, Prírodné vedy*, 24, 385-399.
- BRANICKÝ, M. (1964). Podmienky pre lokalizáciu atómových elektrární vo Východoslovenskom kraji. *Acta Geologica et Geographica Universitatis Comenianae, Geographica*, 4, 367-377.
- ČORNÝ, M. (1963). Geografia priemyslu. *Acta Geologica et Geographica Universitatis Comenianae, Geographica*, 3, 28-37.
- ČORNÝ, M. (1964). Geografia priemyslu rájónu Východoslovenských železiarní. *Acta Geologica et Geographica Universitatis Comenianae, Geographica*, 4, 213-230.
- DUBCOVÁ, A. (1984). Vzťahy teritoriálno-priemyselných útvarov v Dolnonitrianskom regióne. *Acta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Comenianae, Geographica*, 23, 227-243.
- DUBCOVÁ, A. (1994). Priemyselné centrá ako základné jednotky priemyselnej regionalizácie na území Ponitria. *Geografické štúdie*, 3, 55-80.
- DUBCOVÁ, A., ČERNIANSKÝ, J. (1987). Priemyselné výrobné družstvá Slovenska: vývoj, typy a koncentrácia. *Acta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Comenianae, Geographica*, 26, 167-181.
- DUDÁK, A. (1976). Magnezitový priemysel Slovenska a jeho význam pre členské štáty RVHP. *Acta Geographica Universitatis Comenianae, Economico-Geographica*, 14, 129-142.
- GRYGA, B. (1972). Lokalizácia chemického priemyslu na Slovensku. *Acta Geographica Universitatis Comenianae, Economico-Geographica*, 11, 145-169.
- HAPÁK, P., SZÉKELY, V. (1989). Velkosti priemyselných centier Spiša. *Geografický časopis*, 41, 201-215.
- IRA, V., SZÖLLŐS, J. (1994). Percepcia environmentálnych a ekonomických vplyvov baníctva, energetiky a chemického priemyslu na Hornonitriansky región. *Geographia Slovaca*, 7, 35-48.
- IVANIČKA, K. (1961). *Geografia priemyslu Hornej Nitry*. *Acta Geologica et Geographica Universitatis Comenianae, Geographica*, 2, Bratislava (SPN).
- IVANIČKA, K. (1962). Zmeny hospodárskej štruktúry v rájone Žiar nad Hronom. *Geografický časopis*, 14, 3-34.
- IVANIČKA, K. (1964). Process of industrialization of Slovakia. *Geografický časopis*, 16, 215-227.
- IVANIČKA, K. (1970). Priemyselné jadrá Slovenska. *Acta Geographica Universitatis Comenianae, Economico-Geographica*, 9, 27-56.
- KANDRÁCOVÁ, V. (1985). Príspevok k analýze súčasného rozmiestnenia potravinárskeho priemyslu Slovenska. *Zborník Pedagogickej fakulty v Prešove Univerzity P.J.Sařárika v Kořiciach, Prírodné vedy*, 21, 139-161.
- KOSÍR, J. (1969). Podmienky pre lokalizáciu a rozvoj priemyslu a jeho perspektívy na strednom Slovensku. *Zborník Pedagogickej fakulty v Banskej Bystrici, Geografia*, 16, 61-97.
- LACOVÁ, A. (1991). Priemysel mesta Vranov nad Topľou. *Zborník Pedagogickej fakulty v Prešove Univerzity P. J. Sařárika v Kořiciach, Prírodné vedy*, 23, 128-142.
- MARIOT, P. (1988). Contribution to the characteristic of the industrial branches structure of the Slovak Socialist Republic. *Geografický časopis*, 40, 93-111.
- MLÁDEK, J. (1968). Koncentrácia a strediská priemyslu na Strednom Považí. *Acta Geographica Universitatis Comenianae, Economico-Geographica*, 8, 163-196.
- MLÁDEK, J. (1972a). Niektoré kvantitatívne spôsoby analýzy koncentrácie priemyslu (Na príklade koncentrácie priemyslu Slovenska). *Acta Geographica Universitatis Comenianae, Economico-Geographica*, 11, 113-136.
- MLÁDEK, J. (1972b). Niektoré miery teritoriálnej špecializácie priemyslu (Na príklade

- regionálnej špecializácie priemyslu Slovenska). *Geografický časopis*, 24, 213-234.
- MLÁDEK, J. (1973). Lokalizačné faktory textilného a konfekčného priemyslu na Strednom Považí. *Acta Geographica Universitatis Comenianae, Economico-Geographica*, 12, 193-209.
- MLÁDEK, J. (1975). Typy priemyselných centier na Strednom Považí. *Geografický časopis*, 27, 122-133.
- MLÁDEK, J. (1979). Priemyselné uzly ako jednotky priemyselnej regionalizácie a ich identifikácia v regióne Senica. *Geografický časopis*, 31, 321-343.
- MLÁDEK, J. (1980). The actual problems of localization and development of industry of the Slovak socialist republic. *Geografický časopis*, 32, 130-139.
- MLÁDEK, J. (1981). Teritoriálne priemyselné útvary. *Acta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Comenianae, Geographica*, 19, 7-29.
- MLÁDEK, J. (1982). Veľkosť a štruktúra priemyselných uzlov v regióne Senica. *Acta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Comenianae, Geographica*, 20, 73-97.
- MLÁDEK, J. (1984a). Koncentrácia priemyslu Slovenskej socialistickej republiky podľa geomorfologických jednotiek. *Acta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Comenianae, Geographica*, 23, 55-65.
- MLÁDEK, J. (1984b). The study of the industrial nodes in Slovakia. *Acta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Comenianae, Geographica*, 24, 29-39.
- MLÁDEK, J. (1986). Vzťah urbanizácie a industrializácie v Slovenskej socialistickej republike. *Geografický časopis*, 38, 186-198.
- MLÁDEK, J. (1990). Priestorové útvary priemyslu Horehronia a možnosti optimalizácie ich štruktúry. *Acta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Comenianae, Geographica*, 28, 61-80.
- MLÁDEK, J. (1991). Hierarchical system of industrial regions of Slovakia. *Acta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Comenianae, Geographica*, 31, 175-186.
- MLÁDEK, J. (1993). Lokalizácia a rozvoj strojárského priemyslu na strednom Považí. *Acta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Comenianae, Geographica*, 32, 161-191.
- MLÁDEK, J. (1995). Procesy transformácie priemyslu na Slovensku. *Geographia Slovaca*, 10, 163-172.
- MLÁDEK, J., DUBCOVÁ, A. (1983). Teritoriálne priemyselné útvary v Dolnonitrianskom regióne. *Acta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Comenianae, Geographica*, 22, 191-210.
- MLÁDEK, J., RUMAN, J. (1987). Aplikácia komplexného digitálneho modelu reliéfu na kartografické modelovanie teritoriálnej koncentrácie priemyslu SSR. *Acta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Comenianae, Geographica*, 26, 67-80.
- MLÁDEK, J., HAPÁK, P. (1988). Analysis of industrial potential of Slovak socialist republic in terms of gravity models. *Acta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Comenianae, Geographica*, 29, 67-81.
- OTRUBOVÁ, E. (1975). Tendencie lokalizácie drevospracujúceho priemyslu na Slovensku. *Acta Geographica Universitatis Comenianae, Economico-Geographica*, 13, 65-95.
- PODOLÁK, P., SZÉKELY, V. (1990). Regionálno-štruktúrna analýza obyvateľstva a priemyslu Spiša v rokoch 1970-1985. *Geografický časopis*, 42, 264-279.
- PODOLÁK, P., SZÉKELY, V. (1993). Transformácia obyvateľstva a priemyslu Slovenska vo vzťahu k jeho hospodárskemu a regionálnemu rozvoju. *Geografia*, 1, 78-80, 85-86.
- RADVÁNI, P. (1976). Vplyv strojárského, chemického a metalurgického priemyslu na formovanie priemyselných komplexov európskych socialistických štátov. *Acta Geographica Universitatis Comenianae, Economico-Geographica*, 14, 113-128.
- RUSKOVÁ, K. (Čižmarová) (1983). Súčasný vplyv priemyslu na životné prostredie v okrese Banská Bystrica. *Acta Facultatis Paedagogicae Banská Bystrica, Séria prírodovedecká, Prírodné vedy*, 4, 293-316.
- SABAKA, J. (1968). Zmeny vo vývoji a rozmiestení priemyslu v okrese Galanta. *Geografický časopis*, 20, 360-373.
- SABAKA, J. (1970a). Niektoré problémy optimálnej lokalizácie potravinárskeho priemyslu. *Zborník Geografia*, 1. Trnava (Pdf UK), pp. 137-160.

- SABAKA, J. (1970b). Priemyselné spracovanie zemiakov na Slovensku. *Acta Geographica Universitatis Comeniana, Economico-Geographica*, 9, 79-93.
- SABAKA, J. (1972). Príspevok ku geografii priemyselného závodu TOS Trenčín. *Zborník Geografia*, 2. Tmava (Pdf UK), pp. 151-169.
- SABAKA, J. (1974). Ku geografii priemyslu okresu Žilina. *Zborník Geografia*, 3. Tmava (Pdf UK), pp. 21-45.
- SABAKA, J. (1975). Príspevok ku geografii Gumární 1.mája v Púchove. *Zborník Geografia*, 4. Tmava (Pdf UK), pp. 155-174.
- SABAKA, J. (1976). Ku geografii priemyselného závodu Drôtovňa Hlohovec. *Zborník Geografia*, 5. Tmava (Pdf UK), pp. 111-130.
- SABAKA, J. (1978). Ku geografii priemyselného závodu ZVL Kysucké Nové Mesto. *Zborník Geografia*, 6. Tmava (Pdf UK), pp. 51-64.
- SABAKA, J. (1984). The geographical analysis of industrial plants. *Acta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Comeniana, Geographica*, 24, 93-105.
- SILVAN, J. (1975). Príspevok k vývinu a zameraniu priemyselnej základne Nitry a formovaniu jej priemyselných štruktúr. *Geografický časopis*, 27, 69-75.
- SILVAN, J. (1976). Príspevok k formovaniu priemyselných zón v členských štátoch RVHP a osobitne na Slovensku. *Acta Geographica Universitatis Comeniana, Economico-Geographica*, 14, 97-112.
- SLOSIARIK, J. (1973). Medzirajónové vzťahy vo výrobe rajónu VSŽ v r.1960. *Acta Geographica Universitatis Comeniana, Economico-Geographica*, 12, 169-191.
- SPIŠIAK, P. (1987). Agropriemyselné teritoriálne komplexy. *Geografický časopis*, 39, 303-311.
- SPIŠIAK, P. (1990). Priestorové vzťahy v agrokomplexe. *Geografický časopis*, 42, 401-409.
- SZÉKELY, V. (1993). Geografická analýza organizačného postavenia priemyselných prevádzok: príklad východného Slovenska. *Geografický časopis*, 45, 183-196.
- SZÓLLÓS, J. (1989). Geografické aspekty exploatácie a transformácie zdrojov energie a ich vplyv na regionálny rozvoj. *Geografický časopis*, 41, 403-416.
- SZÓLLÓS, J. (1993). Analýza funkčnej a priestorovej štruktúry hnedouhoľného energetického reťazca Homej Nitry. *Geografický časopis*, 45, 29-40.
- SZÓLLÓS, J. (1994). Energy industry of Homá Nitra and its position in Slovak energetics. *Geografický časopis*, 46, 159-171.
- SZÓLLÓS, J. (1995). Niekoľko názorov na problémy výskumu energie a energetiky v geografii. *Geografický časopis*, 47, 213-228.
- ŠIŠÁK, J. (1978). *Geografia magnezitového priemyslu Slovenska*. Geografické práce, 5. Bratislava (SPN).
- TARÁBKOVÁ, J. (1963). Niekoľko ekonomickogeografických činiteľov pri pestovaní a spracúvaní cukrovej repy v rajóne trnavského cukrovaru. *Geografický časopis*, 15, 38-56.
- VLČKOVÁ, V. (1988). Postavenie štátov Rady vzájomnej hospodárskej pomoci v medzinárodnej delbe práce z hľadiska vybraných potravinárskych produktov. *Geografický časopis*, 40, 220-234.

Vladimír Székely

INDUSTRIAL GEOGRAPHY IN SLOVAKIA IN THE YEARS 1991-1995: MONITORING OF THE MOST IMPORTANT SLOVAK GEOGRAPHICAL PERIODIC AND NON-PERIODIC JOURNALS

Even though the industrial geography in Slovakia belongs to relatively young scientific disciplines, we believe that along knowing its contemporary state equally useful is also knowing of its short history. The presented contribution tries to reach the aim by method of monitoring of 12 excerpted geographical journals and subsequent selection of published contributions to in advanced defined category "industrial geography in Slovakia". Statistical and contents analysis was applied

to chosen contributions. Statistic analysis based in number the detected contributions determined the significance of the single research-education centres of industrial geography (Tab. 1 and Fig. 1) and established the order of the most frequently publishing authors (Fig. 2). The analysis of contents made possible to express not only the differences in author's preference of the industries and size of the researched spatial unit (Tab. 2), but also the regional differences of the contemporary situation of geographical research of industry in Slovakia (Fig. 3). The reached results allow the assumption that the chosen methodology may be successful if used in surveying the contemporary situation and historical development of other geographical disciplines.

Tab. 1. Number of studies of category "industrial geography in Slovakia" by time periods and individual geography research-educational centres in Slovakia.

Tab. 2. Classification of the detected contributions of category "industrial geography in Slovakia".

Fig. 1. Share of the individual geographical centres in production of contributions concerning industrial geography in the monitored periodic and non-periodic journals, time division.

Fig. 2. Order of authors by number of published contributions of industrial geography in the monitored periodic and non-periodic journals 1961-1995.

Fig. 3. Publicity of lower hierarchic units of industrial regionalization (plant, centre, node, region) in the years 1961-1995.

Translated by H. C o n t r e a s o v á